

Školní řád Základní školy Spolu

PŘÍLOHA Č. 2

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPOLU

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ ŽÁKŮ A JEJICH OCHRANY
PŘED SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝMI JEVY A PŘED PROJEVY
DISKRIMINACE, NEPŘÁTELSTVÍ NEBO NÁSILÍ (ČL. V Odst. 9 ŠKOLNÍHO ŘÁDU)

škola
Spolu

1. Úvod

Minimální preventivní program vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování na období 2019-2027 (dále jen „národní strategie“).

Cílem je ve spolupráci se zákonnými zástupci žáků (dále též „rodiče“) formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, vážit si svého zdraví, umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti. V následujících školních letech je základním principem preventivní strategie na naší škole osvojování zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou žáky k odmítání všech druhů sebepoškozujícího chování, projevů agresivity a porušování zákona. Pouze dítě zdravé, spokojené a sebevědomé má větší šanci odolat negativním vlivům okolí.

2. Charakteristika školy

Základní škola Spolu je koncipovaná zatím pro první až pátý ročník základní školy.

Dne 1. 9. 2021 otevřela škola jednu věkově smíšenou třídu pro žáky 1. až 4. ročníku základní školy; primární cílovou skupinou ve smyslu národní strategie jsou tedy k dnešnímu dni a stavu děti mladšího školního věku (6-11 let) a jejich zákonní zástupci. Další ročník bude otevřen postupně. Třídy druhého stupně budou otevřeny v případě vhodných prostorových podmínek. Cílem je vybudovat malou školu, která poroste s dětmi. Školu navštěvují žáci z Nového Města na Moravě a jeho okolí.

Základní škola Spolu je provozována v budově Základní umělecké školy Jana Štursy. Škola se nachází v centru města. Je snadno dostupná regionální autobusovou dopravou a integrovanou městskou dopravou. Parkoviště je za budovou školy. Budova má bezbariérový vstup. Ve svém prvním roce škola trvale využívá učebnu hudební nauky, šatny, kuchyňku a toalety. Škola pravidelně využívá pro výtvarné činnosti prostor v Horácké galerii, pro pohybové aktivity Sportovní halu, pro podporu čtenářství Městskou knihovnu a pro terénní výuku prostor Ekocentra Rojko. Pro odpolední družinu využívá škola přízemní učebnu Střední odborné školy Nové Město na Moravě. Škola hledá vhodné prostory pro další rozvoj.

Učitelé a vychovatelé zaměstnaní v Základní škole Spolu jsou součástí komunity složené také z žáků, rodičů a dalších příznivců školy. Všichni dohromady tvoří jeden tým, klade se veliký důraz na komunikaci mezi všemi stranami, dobré nastavení vztahů a vzájemnou dobrou informovanost o základním dění ve škole. Zaměstnanci komunikují s žáky s respektujícím přístupem a velkou vnímavostí k jejich individuálním potřebám. Jsou ve své práci tvůrčí, nechávají se inspirovat žáky samotnými a jsou otevření alternativním pedagogickým směrům, které ale nepřebírají automaticky ani dogmaticky.

V prvním školním roce 2021/2022 jsou ve škole zaměstnání na dohodu tři učitelky, které jsou zároveň vychovatelky školní družiny, metodik školní prevence a správce rozpočtu. Výhodou školy je menší rodinné prostředí, v němž se všichni žáci i pedagogové dobře znají, znají se mezi sebou i mnozí rodiče a případné negativní jevy mohou být velmi rychle odhaleny.

3. Cíle a principy

3.1. Základní škola je postavena na těchto cílech a principech:

- rozvoj kompetencí žáků a sociálních dovedností (navazování zdravých vztahů s ostatními, umění týmové práce, konstruktivní řešení konfliktu, otevřená komunikace),
- nesrovnávání
- pozitivní vnímání sebe sama,
- rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti (sebevědomí, altruismus, empatie, asertivita, vůle, přejímání nosných hodnot),
- rozvoj morálního vědomí a vědomí zodpovědnosti,
- pravidel demokratického řízení, efektivních pravidel vzájemného soužití
- respekt k lidským právům, skupinovým kulturním odlišnostem, individuálním potřebám a odlišnostmi jednotlivců, odbourávání předsudků a stereotypů,
- vštěpování odpovědnosti za věci veřejné a za stav životního prostředí, podpora hodnot demokratické společnosti,
- zapojení žáků do spoluvytváření pravidel vzájemného soužití ve škole,
- vedení žáků k přijetí osobní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem,
- vytváření atmosféry vzájemnosti, důvěry, respektu a bezpečí ve škole,
- svobodný přístup k informacím, jejich vyhledávání z různých informačních zdrojů, práce s informacemi, schopnost je porovnat a na jejich základě formovat vlastní názor a životní postoj,
- poznávání základních lidských potřeb (fyzických, psychických, sociálních),
- spolupráce celé školy, všech žáků, učitelů – budování důvěry ve vztahu žák – žák a učitel – žák,
- otevřená komunikace mezi školou a zákonnými zástupci – otevřenost a důvěra ve vztahu učitel (škola) – zákonný zástupce,
- spolupráce učitelů v rámci pedagogického týmu,
- propojení školy s dalšími institucemi (odb. pracoviště, organizace působící v oblasti primární prevence).

3.2. Formy rizikového chování žáků, na něž primární prevence cílí:

- interpersonální agresivní chování – agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny,
- záškoláctví a neplnění školních povinností,
- závislostní chování – užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů,
- rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- spektrum poruch příjmu potravy,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování.

4. Strategie a metody

4.1. Vztah učitel – žák

- Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s jeho rodinou a jejím sociálním prostředím. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, se zákonným zástupcem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

4.2. Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují: ve dvojicích, ve skupinách (stejného věku, ale i napříč ročníky). Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí: schopnosti týmové práce, schopnosti řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu), kompetence sociální interakce. Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

4.3. Projektové vyučování a celoškolní projekty (projektové dny)

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Věkově smíšená skupina umožňuje intenzivní spolupráci žáků napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a starší žáci budou schopni spolupracovat s mladšími a naopak.

4.4. Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny.

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i dalších možnostech rozvoje. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku, je využívána individuální vztahová norma. Je podporován individuální talent a zájem žáka. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly a zároveň pozitivní vztah k okolnímu světu.

4.5. Komunikace se zákonnými zástupci

- Učitelé nabízejí všem zákonným zástupcům možnost individuální konzultace a vyzývají zákonné zástupce, aby tuto možnost využívali. Zákonní zástupci mají možnost navštívit i výuku, často se zapojují do výuky i sociálního dění (ve třídě, ve škole, při mimoškolních aktivitách) v rámci svých možností, poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.
- Zákonným zástupcům nabízíme pravidelná společná setkání (rodiče – učitelé) a pravidelná tripartitní setkání (na konci 1. a 3. čtvrtletí). V případě potřeby se schůzky uskutečňují na základě individuálních žádostí okamžitě.
- Podněty zákonných zástupců projednává v rámci své působnosti školská rada.
- Neformální platformou pro výměnu informací mezi zákonnými zástupci jsou společná setkání, konaná přibližně jednou za měsíc.
- Zákonní zástupci, žáci a pedagogové se setkávají na volnočasových aktivitách, dílnách pro děti/žáky i dospělé, při organizování slavností, dnů otevřených dveří, při účasti na

vzdělávacích kurzech a kroužcích, dobrovolnické činnosti.

- Zákonní zástupci mají umožněnu, po domluvě s pedagogem, návštěvu ve výuce.

4.6. Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o jejich možném problému a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje se zákonnými zástupci a externím školním psychologem, kteří se zapojí do diagnostického a poradenského procesu.

4.7. Konkrétní aktivity podporující primární prevenci:

- aktivity pořádané pro žáky, které podporují dobré vztahy, umožňují seberealizaci a učení se v reálných situacích
- projektové dny,
- pravidelná terénní výuka (výuka v přírodě, kulturní programy) a školní výlety,
- třídní teambuilding – práce se skupinovou dynamikou,
- komunitní kruh,
- spolupráce s organizacemi zajišťujícími programy a projekty týkající se prevence sociálně patologických jevů a/nebo podpory zdravého (fyzického i psychického) vývoje žáků,
- podpora inkluzivního vzdělávání,
- akce pro žáky, děti, rodiče a zákonné zástupce, které podporují spolupráci rodiny a školy,
- slavnosti v průběhu ročního hospodářsko-kulturního cyklu vycházející z kulturních, lidových a náboženských tradic (martinská, michaelská slavnost, adventní spirála, vánoce, masopust, vynášení morany, velikonoce, otvírání studánek, svatojánská slavnost atp.).

5. Informační nástěnka

Aktuální informace o dění ve škole jsou k dispozici ve školním informačním systému Edookit, na sdílené platformě přístupné zaměstnancům, zákonným zástupcům a žákům Google Workplace. Omezené informace jsou zveřejněny pro širokou veřejnost na webových stránkách školy www.skolaspolu.cz a na FB Školy Spolu.

6. Organizace a struktura prevence – tým školní prevence

Výchovný poradce: Ing. Bc. Hana Brnická

Metodik školní prevence: Bc. Lucie Kubická

Výchovný poradce: Mgr. Petra Vykydalová Kupková

Externí konzultant v případě potřeby: Mgr. Ing. Marta Kozdas, Ph.D., speciální pedagog

Mgr. Jakub Kozák, dětský psycholog

- Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence školní aktivity v oblasti prevence. V případě potřeby se v rámci prevence konfliktů a problémů žáků setkává s žáky v komunitním kruhu. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Setkává se i s žáky, kteří jsou v některých případech ohroženi

ve svém vývoji, sebepojetí a komunikaci s druhými. Komunikuje s pedagogy a sbírá podněty. Učitelé se na výchovného poradce obracejí v případě:

- výskytu agresivního chování ve třídě,
- signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové),
- náhlém i přetrvávajícím neúspěchu v učení,
- obtížné komunikace, konfliktu s rodiči,
- porušování pravidel soužití ve škole žákem,
- krádežích ve třídách,
- konfliktního či jinak problematického klimatu třídy.

Výchovný poradce diagnostikuje situaci. Navrhuje opatření, setkání zainteresovaných lidí, vede individuální konzultace s žáky, pedagogem, se zákonnými zástupci. Obrací se na sociální odbor, kurátory v případě podezření na problém v rodině či porušování zákona.

- **Učitelé** se věnují v rámci své výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Oslovují a zapojují do řešení problémů výchovného poradce. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na týmových schůzkách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu se zákonnými zástupci žáků své třídy prostřednictvím pravidelných či jednorázových konzultací a dalších možností komunikace (email, mobil).
- **Ředitel školy** sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Účastní se v případě potřeby zásadních setkání rodiny a školy.

7. Základní postupy řešení sociálně patologických jevů

7. 1. Šikana

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci rizika výskytu šikany. Škola je připravena i na situaci, kdy se přes všechna opatření šikana objeví.

- Účinná intervence vyžaduje od toho, kdo ji poskytuje, zkušenosti s fungováním skupinové dynamiky a vedením rozhovoru.

Školní šikanování má svůj **zákonitý vnitřní vývoj**. První stadium se v podstatě odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace jejíž zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje. V dalším stadiu dochází ke stupňování manipulací, objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese a ostrakizovaný žák slouží pro odreagování napětí skupiny. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočnicků a systematicky začne šikanovat nevhodnější oběti. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu se šikanování stane skupinovým programem.

- Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace.

Škola musí **nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany**. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany.

- Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření **škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí** (pedagogicko- psychologickou poradnu, středisko výchovné péče).
- Metodik školní prevence by měl zvládnout **počáteční šikanu**, tj. první, druhé a někdy i třetí stadium, kdy ještě nalezneme vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně, a kdy ještě ubližování slabším není řízeno jádrem agresorů (struktura postupu je uvedena níže). V případě potřeby se škola obrací na externí odborníky.
- Při vyšetřování a řešení **pokročilé šikany** se škola obrátí na externí odborníky na šikanu, kteří jsou vybaveni pro řešení třetího, ale i čtvrtého a pátého stadia.
- Jeden typ pokročilé šikany – **výbuch skupinového násilí**, tzv. školní lynč, je výjimkou. Zde nelze čekat na odborníka, oběti hrozí těžké poškození zdraví, kromě toho později to již nelze vyšetřit. Z tohoto hlediska musí mít každá škola krizový plán obsahující předem promyšlené kroky, role a úkoly členů týmu (struktura postupu je uvedena níže).
- Při řešení by měl být kladen akcent na to, že **žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn**. Je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.
- Po celou dobu řešení **škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí** a ukazuje, že je toto téma považováno za vážné.
- Součástí řešení pak musí být vždy **nastavení ozdravných mechanismů** pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu). Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina).
- Doporučuje se dále **pracovat s agresorem** (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i **s obětí šikany**. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko- psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně
- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně)
- agresivního řešení problému (např. násilím)
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání

- předjímání recidivy útočnicka
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočnicka)
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace)
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany

Krizový plán - Postupy pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: <ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směrování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směrování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody: <ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina: <ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou. 	<p>A. První (alarmující) kroky pomoci</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí <p>B. Příprava podmínek pro vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům <p>C. Vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) <p>D. Náprava</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

7.2. Kyberšikana

Postup školy při odhalení kyberšikany

Kyberšikana je úzce spojena s jinými druhy šikany, které se dějí v prostředí školy. **Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví.** Postup je obdobný jako při řešení tradiční šikany. Základním krokem je zmapování konkrétního případu, který nám pomůže rozhodnout se pro postup řešení.

- **Podpořit oběť a zajistit její bezpečí**

Zklidnění oběti a nabídnutí podpory. Je třeba zajistit, aby kyberšikana dále nepokračovala, tzn. odstranit závadný obsah z internetu – smazat videa, která oběť ponižují, odstranit závadné fotografie, zablokovat profil pachatele (součinnost s IT odborníkem, poskytovatelem dané on-line služby, administrátory služby apod.)

- **Zajistit co nejvíce důkazních materiálů**

Zajistit dostatek důkazů před samotným smazáním – pořídit si snapshoty s důkazním materiálem, stáhnout dané internetové stránky do lokálního počítače, zajistit seznam žáků, kteří se stali publikem kyberšikany (např. v rámci diskusní skupiny na sociální síti) – ideálně s odkazy na jejich profily, pokusit se identifikovat agresora (např. prostřednictvím jeho přátel).

U veřejných diskusních skupin je získání důkazních materiálů poměrně snadné. V případě uzavřené diskusní skupiny doporučujeme kontaktovat odbornou instituci (např. pracovníky projektu E-Bezpečí, projektu Seznam se bezpečně!, případně kriminalisty oddělení informační kriminality Policie ČR), která může pomoci důkazní materiály zajistit jinými cestami.

Důkazní materiály dále využijeme v rámci vyšetřování, při komunikaci s rodiči agresorů a rodičů oběti, v rámci rozhovorů s agresory apod. Vždy je však nutné zajistit bezpečí svědků – tj. z důkazního materiálu by nemělo být zřejmé, jak byl získán (např. v záhlaví jméno žáka, z jehož profilu byl záznam získán).

- **Incident vždy vyšetřit**

Pokud nejsme schopni incident sami vyšetřit, můžeme využít podpory externích institucí. Je třeba zjistit, kde incident probíhal, jak dlouho trval, kdo se do něj zapojil, jaký dopad měl na oběť, jakými technickými prostředky lze útok zastavit apod.

- **Informovat rodiče**

O incidentu informovat rodiče oběti i rodiče agresora. Lze využít postupů jako při řešení tradiční šikany. Poučit rodiče o tom, jaký bude postup řešení na úrovni školy, případně o tom, že daný případ kyberšikany nespadá do kompetence školy a že je možné využít např. právních služeb. V případě, že případ kyberšikany nespadá do kompetencí školy (např. útok

proběhl mimo vyučování a nemá návaznost na šikanu, která probíhá ve škole), mohou rodiče např. zažalovat agresora u občanského soudu za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu apod.

- **Zkonzultovat řešení s dalšími institucemi**

V některých případech je vhodné postup řešení a zejména zvolené tresty zkonzultovat s dalšími subjekty – zřizovatelem školy, případně Českou školní inspekcí a dalšími institucemi. Česká školní inspekce ale není pověřena metodickým vedením (její kompetence jsou vymezeny školským zákonem). V řadě případů totiž škola nepostupovala správně a žákům např. navrhla sníženou známku z chování i v situacích, které prokazatelně neprobíhaly v době školní výuky ani v rámci aktivit požádaných školou.

- **Zvolit odpovídající opatření**

Je velmi důležité při trestání agresorů postupovat v souladu se školním řádem. V případech méně závažných forem kyberšikany se doporučuje využívat neformálních řešení – připravit přednášku s odborníky na téma důležitosti odpovědného používání moderních technologií atd.

7.3. Záškoláctví

Postup školy při řešení záškoláctví

- Důsledně sledovat absenci žáků a postupovat podle školního řádu.
- U rizikových dětí je důležité být ve spojení s rodiči, u starších dětí konzultovat s rodiči i omluvenky od lékaře.
- Snažit se vysledovat, zda pro opakující se omluvenky není typická určitá pravidelnost (určité dny, hodiny, určitý vyučovací předmět apod.).
- Spojit se při snaze odhalit příčiny s rodiči, popř. psychologem.
- Je-li zjevnou příčinou záškoláctví pro dítě neúnosná školní situace, je potřeba navodit změnu, vytvořit plán pro dlouhodobé opatření, aby se situace zakrátko neopakovala.
- Rozmáhá-li se ve škole záškoláctví ve velkém, je třeba spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou nebo se středisky výchovné péče.
- Všímat si třídního kolektivu jako skupiny, sledovat jaké postavení má problémový žák.
- Je-li podezření, že dítě má strach a bojí se svěřit nám (i rodičům), je na místě předat je do péče nezávislé osobě, např. psychologovi.

- Pomoci dítěti k návratu do třídy a k vyřešenému případu se již nevracet a nedávat najevo nedůvěru.
- Domluvit se s rodiči na úzkém kontaktu, aby bylo případné další záškoláctví odhaleno v co nejkratší době.
- O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žákem třídní učitel formou pohovoru.
- Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi. Zákonní zástupci jsou pozváni na jednání výchovné komise doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší.
- V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
- V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci postiženi pro přestupek, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

7.4. Krádeže

Postup školy při řešení krádeží

Krádeže, zejména mobilních telefonů, dalších elektronických zařízení, finančních obnosů jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat. Některé „rádoby vtipné situace mezi žáky“ (schovávaní předmětů, házení do koše apod.) mohou přejít až do zásadních problémů a přestupků.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

- Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. To je zdůrazněno ve školním řádu.
- Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému

okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- Pečlivě se zabývat příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Jindy může jít o případ vyžadující řešení v rámci odborné péče.
- Preferovat nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvat na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
- Zákonné zástupce informovat vždy až poté, kdy budou přesně známy příčiny, které k takovému chování vedly, a to zejména v případě menších dětí.
- Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- Každou nahlášenou krádeží se zabývat, vyšetřit ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje.
- krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím...

7.5. Vandalismus a ničení cizího majetku

Postup školy při řešení vandalismu a ničení cizího majetku

Ve školním prostředí se jedná o útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, zničené školní pomůcky, učebnice, části oblečení) nebo významné poškození (čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku, zničení malby, popsané a polité učebnice apod.)

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

- Ve školním řádu je uvedeno, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.
- Opakovaně s žáky komunikovat na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.

Jak postupovat při zjištění

- Zjistit příčiny a viníka (viníky) způsobené škody.
- Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhat po tom, kdo ji způsobil. Se zákonným zástupcem dohodnout způsob náhrady.
- U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák, preferovat tento způsob náhrady škody.
- způsobené škodě provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím ...

V případě, kdy je způsobená škoda nepatrná nebo malá, je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

7.6. Kouření

Postup školy při odhalení kouření

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit (cigarety běžné i elektronické). Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Školním řádem je kouření v prostorách školy zakázáno a je stanovena sankce za porušování tohoto zákazu.

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek).
- V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola OSPOD.

Kde hledat rady a doporučené postupy?

<https://www.e-bezpeci.cz/>

<http://www.inkluzivniskola.cz>

<http://www.prevence-info.cz/>

<http://adiktologie.cz/>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Webové stránky s tematikou šikany:

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

KONTAKTY:

Externí konzultant: Mgr. Ing. Marta Kozdas, Ph.D., speciální pedagog, tel. 777 562 812,
marta.kozdas@centrum.cz

Portimo o.p.s., Drobného 301, 592 31 Nové Město na Moravě, tel. 566 615 217,
portimo@portimo.cz

Ředitel – kontakt

Tel. 566 617 941, 733 664 321, reditel@portimo.cz

Centrum prevence CéPěčko – EZOP – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Sociálně
aktivizační služby pro rodiny s dětmi – Sociální rehabilitace

Středisko výchovné péče, pracoviště Žďár nad Sázavou:

Veselská 32/45, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel. 778 402 217, zdar@vuvm.cz

Vedoucí pracoviště – kontakt

Tel. 602 525 793, krestanova@vuvm.cz

Spektrum

Žižkova 300/16, 591 01 Žďár nad Sázavou

Vedoucí centra – kontakt

Tel. 606 064 081, alzbeta.kavalirova@kolping.cz

Kontaktní a poradenské centrum - Adiktologická ambulance - Centrum primární prevence

Pedagogicko-psychologická poradna

Veselská 35/43, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel. 566 622 387, 604 971 423,
poradnazr@pppaspcvysocina.cz

Speciálně pedagogické centrum

Veselská 35/43, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel. 566 624 224, spc@pppaspcvysocina.cz